

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прил. в таб. 5 ф.)

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung

— in Wetzlar. —

Ч. 90. (137).

Неділя, 23. грудня 1917.

Рік III.

Третій Універсал Української Центральної Ради.

Народе український і всі народи України!

Тяжка і трудна година впала на землю республіки Російської. На півночі в столицях іде межиусобна і кривава боротьба. Центрального Правительства нема, і по державі ширить ся безвласття, безлад і руїна.

Наш край так само в небезпеці. Без властї, дужої, єдиної, народньої Вкраїна теж може впасти в безодню усобиць, різні, занепаду.

Народе український! Ти, разом з братніми народами України, поставив нас берегти права, здобуті боротьбою, творити лад і будувати все життя на нашій землі. І ми, Українська Центральна Рада, твоєю волею, во імя творення ладу в нашій країні, во імя рятуння всієї Росії, оповіщаємо:

Однині Україна стає Українською Народньою Республікою.

Не одділяючись від республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб силами нашими допомогти всій Росії, щоб уся республіка Російська стала федерацією рівних і вільних народів.

До Установчих Зборів України вся власть творити лад на землях наших, давати закони і правити належить нам, Українській Центральній Раді, і нашому правительству — Генеральному Секретаріатові України.

Маючи силу і властї на рідній землі, ми тою силою і власттю станемо на сторожі прав і революції не тільки нашої землі, але і всієї Росії.

Огож, оповіщаємо:

До території Народньої Української Республіки належать землі, заселені у більшості Українцями: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення границь Української Народньої Республіки, як що до прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і сумежних губернь і областей, де більшість насе-

лення українська, має бути встановлене по згоді організованої волі народів.

Всіх же громадян сих земель оповіщаємо:

Однині на території Української Народньої Республіки існуюче право власности на землі поміщицькі та інші землі нетрудових хазяйств сільськогосподарського значіння, а також на удільні, монастирські, кабінетські та церковні землі — касуєть ся.

Признаючи, що землі ті єсть власність всього трудового народу і мають перейти до нього без викупу, Українська Центральна Рада доручає генеральному секретареві по Земельних Справах негайно виробити закон про те, як порядкувати земельним комітетам, обраним народом, тими землями до Українських Установчих Зборів.

Праця робітництва в Українській Народній Республіці має бути негайно упорядкована. А зараз сповіщаємо:

На території Народньої Республіки України з сього дня встановлюєть ся по всіх підприємствах вісім годин праці.

Тяжкий і грізний час, який перебуває вся Росія, а з нею і наша Україна, вимагає доброго упорядкування виробництва, рівномірного розподілення продуктів споживання і кращої організації праці. І через те приписуємо Генеральному Секретарству Праці від сього дня разом з представництвом від робітництва встановити державну контролію над продукцією на Україні, пильнуючи інтересів як України, так і цілої Росії.

Четвертий рік на фронтах ллєть ся кров і гинуть марно сили всіх народів світу. Волею й іменем Української Республіки ми, Українська Центральна Рада, станем твердо на тому, щоб мир було вставлено як найшвидше. Для того ми вживемо рішучих заходів, щоб через Центральне Правительство примусити і спільників і ворогів негайно розпочати мирні переговори.

Так само будемо дбати, щоб на мирному конгресі права на-

роду українського в Росії і поза Росією не було в замиренню порушено. Але до миру кожен громадянин Республіки України, разом з громадянами усіх народів Російської Республіки, повинен стояти твердо на своїх позиціях як на фронті, так і в тилу.

Останніми часами ясні здобутки революції було затемнено відновленою карою на смерть. Оповіщаємо:

Однині на землі Республіки Української смертна кара касуєть ся.

Всім увязненим і затриманим за політичні виступи, зроблені до сього дня, як уже засудженим, так і незасудженим, а також і тим, хто ще до відповідальности не потягнений, даєть ся новна амністія. Про це негайно буде виданий закон.

Суд на Україні повинен бути справедливий, відповідний духові народу.

З тою метою приписуємо Генеральному Секретарству Судових Справ зробити всі заходи упорядкувати судівництво і привести його до згоди з правними повяттями народу.

Генеральному Секретарству Внутрішніх Справ приписуємо: вжити всіх заходів до закріплення й поширення прав місцевого самоврядування, що являють ся органами вищої адміністративної влади на місцях, і до встановлення найтіснішого звязку і співробітництва його з органами революційної демократії, що має бути найкращою основою вільного демократичного життя.

Так само в Українській Народній Республіці має бути забезпечено всі свободи, здобуті всеросійською революцією: свободу слова, друку, віри, зібрань, союзів, страйків, недоторканости особи і мешкання, право і можливість уживання місцевих мов в зносинах з усіма установами.

Український народ, сам довгі лїта боровши ся за свою національну волю і нині її здобувши, буде твердо охороняти волю національного розвитку всіх народностей, на Україні суцїх, тому оповіщаємо: що народам великоруському, єврейському, польському та иншим на Україні признаємо національно-персональну автономію для забезпечення їм права і свободи самоврядуван-

ня в справах їх національного життя. Та доручаємо нашому Генеральному Секретарству Національних справ подати нам в найближчому часі законопроект про національно-персональну автономію.

Справа продовольча є корінь державної сили в сей тяжкий і відповідальний час. Українська Народня Республіка повинна напружити всі свої сили і рятувати як себе так і фронт і ті частини Російської Республіки, які потребують нашої допомоги.

Громадяне! Іменем Народньої Української Республіки в федеративній Росії ми, Українська Центральна Рада, кличемо всіх до рішучої боротьби з усяким безладдям і руїництвом, та до дружнього великого будівництва нових державних форм, які дадуть великій і знеможеній Республіці Росії здоровя, силу і нову будучність. Вироблення тих форм має бути проведено на Українських і Всеросійських Установчих Зборах.

Днем виборів до Українських Установчих Зборів призначено 27. грудня (декабря) 1917. року, а днем скликання їх — 9. січня (января) 1918. року.

Про порядок скликання Українських Установчих Зборів негайно видано буде закон.

у КИЇВІ 7. листопаду 1917. р.

(Роб. Газета).

Мала Рада.

Декретовання Української Республіки.

Найвища точка політичної діяльности нашої Ц. Р. — декретовання Української Демократичної Республіки — стала на порядок денний 7. листопаду с. р.

Засідання розпочало ся о 9. г. 48 хв. вечора. Присутні майже всі члени Малої Ради, багато депутатів Центральної Ради. Хори вчерть набито публікою, котра сидить тут в п'ятій годині.

М. Грушевський. Грізний момент, горожанська війна, вимагають від нас рішучих, героїчних засобів для встановлення дійсно міцного демократичного ладу.

Єдиним фундаментом, на котрому може заснувати ся влада нашого Генерального Секретаріату, як то вийшло вже в свідомість різних верств українського народу, може бути тільки проголошення Української Народньої Республіки. (Грім оплесків, безпереривні кличі „слава“, що зливають ся в один дружній, довгий, бадьорий гомін).

Росказавши як цілий тиждень українські фракції нараджувалися над цією справою, агадши про відому революцію 3-го військового українського візду, що представляв три в половині мільони озброєного українського народу, Грушевський урочистим голосом починає читати третій Універсал Української Центральної Ради. Всі встають. Кілька раз його перебивають оплесками і однодушними кличами „слава“. Особливого розміру овації набувають коло перших слів про Українську Народню Республіку, про землю, амністію, восьмигодинний робочий день та скасування смертної кари.

Після нових овацій в кінці читання Універсалу, зала дружно співає: „Ще не вмерла Україна“ та „Заповіт“.

На бажання меншостей призначається перерва. Зала розбивається на гуртки, що в захопленні обговорюють прослуханий величезної історичної ваги акт. Зворушенню відовідає поцілунків, котрими обмінюються са старші ділячі українського визвольного руху.

«Робітн. Газ.» ч. 179.

СПІР УКРАЇНИ З ПЕТРОГРАДОМ.

На небоводі східної Європи, на якій блиснуло сонце майбутнього миру, знов явила ся хмара грізної незгоди народів. Тим разом станула до боротьби російська партія большевиків з пролетарською програмою соціалістичного ладу й український народ в національному метю демократичного власного ладу на Україні. Не маємо докладних відомостей про противенства й силу того загострення, бо вісти з різних джерел як з російського боку, так і з боку антанту, дуже перекручують ся для своїх інтересів. Та все таки можемо вказати про головні спірні точки.

Україна допомогла партії большевиків до укріплення свого становища в Петрограді, покладаючись на заяву з їх боку, що вони дають кожній нації право розпоряджатися собою після своєї волі. Тимчасом большевики, укріпивши свою владу, протягають руку на Україну й хочуть диктувати, який має бути лад на Україні. Замість Української Центральної Ради хочуть мати Совети робітчих і салдатів на лад московський. Большевики підбурюють пролетарят на Україні проти верхньої влади Української Центральної Ради безпосередніми промовами, через свою Червону Гвардію та московське військо. Хочуть свої порахунки в Каледином весті на українській землі й посилають сюди свої війська та обурюють ся дуже, що Україна їх не пропускє.

Українське правительство й Укр. Центральної Ради, аложена з представників всіх верств населення, себто з робітників, селян, інтелігенції та козаків і національних меншостей, не може допустити, щоби її місце зайняла кастова організація робітників і салдатів, бо вона не буде представництвом усього народу. Україна стоїть на становищі, що вона в себе сама заводять лад, який завгодно її населенню, і не може дати собі наквдати московських порядків, хоч би й з пролетарських рук большевиків, які приводять до анархії цілу північну Росію. Україна має своє військо і не може допустити, щоб на Україні мала яке-небудь слово московська гвардія, чи московські салдати, що вертають ся з фронту. Шануючи лад і добробут своєї землі, яку знищено на західних окраїнах війною, Україна не могла допустити до нової воєної розправи на східних окраїнах, де хотіли большевики весті війну в Каледином. Український уряд пропустив Каледина до Белгороду поза границі України, та не

пускає большевицьких військ на Україну—хай собі їхня розправа в Каледином ведець ся не на українській території. Тому в тім не була поміч Калединові, тільки була самоохорона українських земель і населення, за зчищення яких ніхто не верне ні копійки.

Большевики у своїм листі до України роблять докірливий натяк по адресі Центральної Ради, що українська республіка буржуазна. Цей докір неоправданий, бо Українська Центральної Ради переводить і постановила такі реформи, які відповідають українському народові, і вдоволеній народ уважає її верхньою своєю владою. Ці реформи в дечім не подібні й далекі від крайности російських соціалістичних теорій, та вони переводять ся в життє ділом, не словом, як це діють ся на півночі. Як російське правительство стане переводити свої теорії в практичній життє, то спізнає, що неможна одного шаблону прикладати до всього життя, яке має свої привички, звичаї і права в кожного народу. Лекше в світі заводити однастайний лад грімким словом, як ділом перевести дрібну перемену в суспільнім ладі одного народу.

Та між правительством петроградським і Україною в спільні справи, які повинні рішити злагоду в цім спірі. Це справа миру й охорони революції перед протиреволюційними течіями й анархією. Україна найперша в Росії заявила свою згоду на негайне заключення миру й вона далі стоїть на цьому. Тому думаємо, що наслідком всього спору між Петроградом і Київом справа негайного миру не потерпить і не може потерпіти, бо така воля українського народу.

Правда, хочуть союзники Росії використати цей спір для власної користі, але Україна має здоровий розум. Кілько наобіцяли союзники Сербії, Румунії, Італії, а до чого довели один народ за другим? Для союзників Україна була б таким гномом до великодержавних їхніх інтересів, якими була Сербія, Румунія чи навіть Італія. Україна мусить уважати на те, щоби „три великі години, при щасливій хвилі своєї волі з проміж себе не втерала.“

Тому краще й певніше Україні прийти до злагоди з російським большевицьким правительством і будувати свій лад, хоронячи свої установи. З Леніном, з большевиками Україна дасть собі раду, але з московською фракцією може потеряти свій лад і тоді треба наново тяжку війну починати.

II.

НОВА ХВИЛЯ.

Судячи по наспівуючим віткам з України й по голосу київських українських часописей, можна бачити, що російська демократія в боротьбі між собою й між демократією національних меншостей тратить своє значіння й силу в справах перебудови Росії. В цій справі упорядкування розбурханого життя народів старої Росії чуємо зараз нової сили голоси з півдня, з України.

Київська „Робітничка Газета“ з 22 листопада с. р. у вступній статті п. н. „Треба покласти кінець“ між иншим пише:

„Демократія в центрах, без всякого розуміння грізною становища, не вдатна пережити ся тою великою тривою, котрою охоплена демократія різних націй держав. Вона у вогні боротьби вузьких партійних напрямів, наче Герострат, хоче спалити великий палац російської революції. Ні державного розуму, ні свідомости величезної відповідальности не зустрінемо ми в лавах демократії. В той час, коли маси пролетаріату та волята йдуть за домаганнями, висталеними большевиками, різні партії соціалістичні стоять проти участі большевиків у міністерстві. І що найбільше обурює в цій справі, це те, що найбільші організації демократії, як от залізничники, військової організації та національна демократія рішучо домагають ся

утворення соціалістичного міністерства, з участю в ньому всіх соціалістичних напрямів, в тім числі і большевиків. Навіть більше: ся ворожнеча до участі большевиків у кабінеті зростає особливо гостро в той момент, коли всі вищевказані органи демократії визнають гасла большевиків—негайний мир, передачу землі в розпорядження земельних комітетів, утворення соціалістичного міністерства.“

Отся непримиримість упливиових російських партій, в тім числі і большевиків, і стоїть на перешкоді будуючої діяльності народів. Що до ролі України в загально-російських подіях часописє домагаєть ся, що Українська демократія,

повинна положити кінець цій роботі російської демократії, бо вона, коли її не спинять, неминує веде до загину революції, а значить стає і величезною небезпечкою для національної волі різних народів Росії.

„Вся демократія українська мусить нарешті вийти в нейтралітету в справі боротьби большевиків з иншими напрямками демократії Росії.“

Вона повинна вимагати припинення горожанської війни, в котрій летє ся кров пролетаріату і селянства.

Ні одної краплі робітничої та селянської крові ми далі нікому не подаруємо! І коли, нарешті, се категорично домагання демократії всіх націй спинять міжусобою і горожанську війну не буде задоволено, тоді ми примушені будемо взяти відбудовання російської держави в свої руки, в руки демократії недержавних народів Росії.

І ми сю справу зробимо. До цього кличе нас 3-й Універсал Ради.“

Добре, що українська демократія стала на шлях самостійний, але наші українські сили нехай будуть для упорядкування й для оборони життя власного народу, а не для небезпечного „рятування всіх“.

В. Г.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Подані часописями вісти з життя в Росії не дають останніми днями ясного образу, як там укладають ся відносини. З одного боку йдуть вони через цензуру теперішнього большевицького правительства, з другого боку через цензуру англійських інтересів, наслідком чого повстають суперечні вісти. Обидві сторони перекручують вісти про події на свій лад, і годі сказати, по чий боці правда. Замітне тільки те, що на півній плян висувається ся в життє Росії Україна, і на се звернули увагу часописє осередніх держав.—II.

Борба з большевиками на Україні.

Зі Штокгольму доносять розголошену бюро Рейтера вість, що коло Одеси була битва між військами большевиків і українським військом, яка скінчила ся великим поразенням большевиків. Українці борять ся за посідання Чорноморської флотії, прихильній в часті большевикам, і за місто Одесу.

Після останніх звідомлень України захопили арсенал, уряд телеграфічний і телефонічний, а городський театр переходив у руки то одних то других, аж вкінці взяв його Українці. Большевики удержали ся в пристані. Коли вони стали стріляти з кораблів, Українці звернули тяжкі гармати на пристань.

В Києві розбродили вони большевиків і з того часу настав спокій. Наспівші з головної квартири військові місці антанту салкують ся привести до зведення між Україною й Каледином.

(Франкф. Цайт. з 20. груд. рано і пол.)

Ультимат Петрограду до України.

Петроградська телеграфічна агенція оголошує ультимат до України петроградського „Совету народних

комісарів“, себто правительства, такого змісту:

Совет потверджує право поневоленім царатом і буржуазією народам великої Росії на свободний розвиток включно з правом відлучити ся від Росії. Тому признає „Совет уповноважених народом“ республіці Українського народу як право на цілковите відірвання від Росії, так і на почин переговорів з російською республікою про їхні взаїмні відносини, чи вони будуть родом союзу, чи иншого рода. Національні права і незалежність українського народу признає „Совет уповноважених народом“ безумовно і без обмеження.

Рада України дозволяє собі роззброювати війська Совету, що стояли на Україні. Далі підпірає Рада заговор проти правительства Совету, покликуючись на поки що тільки сумнівні декрети самостійности донської й кубанської області, і покриває постанне Каледина, вороже революції. Протівляючись інтересам і бажанням більшості мас козаків, відчиняє Рада військам Каледина дорогу через свої землі, тоді як відмовляє цього переходу инчим військам. Бючись по стороні ганебної зради, готовить ся Рада підпірати найбільших ворогів як незалежности російських народів, так і правительства Совету,—кадетів і союзників Каледина. Рада змусить нас без вагання обв'язати війну навіть тоді, коли б українська незалежна буржуазійна республіка негайно зістала признана формально представниками найвищої державної влади.

Супроти того ставить „Совет уповноважених“ народам української й російської республіки слідуєчі питання: Чи зобов'язеть ся Рада понехати всякий намір розпускати фронт? Чи зобов'язеть ся Рада без шефа найвищої військової влади не перепускати перемаршу військ в напрямі Дону, до Уралу та до других місць. Чи зобов'язеть ся Рада припинити проби розозброєння полків Совету і Червоної гвардії на Україні і чи віддасть негайно оружжє, відняте у цих військ? Як що до 48 годин не дістане Совет вдоволюючої відповіді, то Совет уповноважених уважатиме, що Україна находить ся в стані отвертої війни проти влади Советів роб. і салд. Росії й на Україні.

Підпис: Совет уповноважених.

(Франкф. Цайт. з 20. грудня пол.)

На цей ультимат дасть Україна гідну відповідь. Ми від себе подаєм такі уваги на заклиди Совету: Совет признає Україні національні права і незалежність аж до відлучення її від Росії безумовно і без обмеження, але одночасно ставить домагання до України, які суперечать солідним обіцянкам Совету. Яка провинна України: вона пропустила військо Каледина через Харківщину до Белгороду, заграючи Українці, і не пропускє переходу другим військам—це й слушно. Сварять ся Росіяне, хай сварять ся поза межами України, не на нашій землі. Зруйновано західну Україну війною, зруйнується й розправою большевиків з Каледином східну Україну, а хто її відбудує? Большевики, чи будуть довго при власті, Бог відає. Готовість підпірати кадетів—се звисна вигадка большевиків і звисна тактика брехнями кидати підозріння, аби обеццити в очах люду „буржуазійну республіку.“

Не Україна розпускає фронт, а він сам розлітаєть ся за браком дисципліни через анархістичні розпорядки большевиків. Але на Українським фронті стоять Українці по наказу Петлюри, українського міністра війни, до заключення миру. Не перепускати російські війська через Україну—значить: счинити боротьбу з ними на Україні і нищити її, тоді як уже й так доволі знищено війною, та уводити безладде. Розозброювати російські полки Совету й Червоної

Гвардія України має право, бо на Україні має бути тільки українське військо, а військо, яке не підлягає українському міністрові війни, сіе безладде, насильство й загрожує Україні розказами з Петрограду, значить: це є порушення свободи й незалежності України! Як Україна признано право з боку правительства навіть на відірвання від Росії, то пощо туди шлеть ся чужі польові війська? Слова—полова, панове большевики, а діло—диво! (Ред.).

Англійські звідомлення про Україну.

Бюро Рейтера доносить, з застереженням, що на завізання Ради російська головна квартира на румунським фронті зірвала зносина з Петроградом.

З Лондону доносить кореспондент „Daily News“, що Україна злучила ся з Каледином, і шукає звязку з Сибіром і Кавказом.

(Франк. Цайт. 20. грудня пол. рано.)

Каледин висланий представником донських козаків до Ради, а козаки кубанської і терської землі висилають теж свого представника до Укр. Центр. Ради.

Спір України з Росією не звертає ся проти миру.

З Гаги доносять зі слів справоздавця до „Times“: Протилежність поміж Україною і польовим правительством в останній часі не звертає ся проти заграничної політики в справі миру, тільки проти верховладді большевиків. То була обманлива лехковірність, якби хто хотів підсувати тому спорові напрям, ворожий мирові. Мимо цього большевики приготувляють способи свого безпеченства. Вони стагнули значні війська, які пересунуно на південь.

(Франк. Нахр. в 21. грудня веч.)

Становище України.

Зі швейцарської границі доносить російський співробітник „Вундт“. Петроградське бюро Гаваса сповіщає, що вістка про поміч України Калединові не має ніякої підстави. Україна не обидяла ніякої людини генералові козакам Калединові. Сам гетьман вільного українського козацтва Скоропадський, потомок гетьмана Скоропадського з XVIII в., не хоче й чути нічого про ведення з Каледином.

Франкф. Нахр. в 21. груд. рано.

Тим робом вся справа союзу України з реакційними елементами, здаєт ся, була вигадкою посторонньої дипломатії і не має ніякої основи, бо Україна обстоює виправді свій лад на Україні проти большевиків, та в справі миру з осердичними державами заявляла ся найскоріше з повною прихильністю для закінчення світової різни ще за Керенського. (Ред.).

Внутрішній устрій України.

„Русское Слово“ сповіщає з Києва: Українське священство порішило не признавати патріарха Тихона, вибраного в Москві на церковнім соборі, а скликає окремий український собор священників до Києва, який буде рішати про відносини української церкви до Царгороду чи до Москви, або установити свого патріарха.

Генеральний Секретаріат фінансів поробив заходи, щоби утворити Національний фонд з доходів земств і міст, з доходів цукрового (сахарного) податку і вартисних паперів. Зроблено заходи для установи окремої монети і окремого кредитового господарства. Отворено банки, опріч Києва, ще в Харкові й Одесі. Що до організації війська наспівують до Києва з Петрограду та з

фронтових полків відлучені українські салдати. Вони мають з собою повну зброю; їх приділюють ся негайно до нових українських військових частин.

Франк. Цайт. 21. грудня рано.

Українізація залізниць.

„Русское Слово“ подає, що Генеральний Секретар залізниць України Щенко розіслав по залізничних урядах таку телеграму:

З огляду на теперішні події не можна рахувати на одержування в скорому часі від Центрального Правительства необхідних для ведення залізничного господарства грошей. Таке положення загрожує нашим залізницям повним фінансовим крахом. Тому прошу негайно зарядити, щоби всі гроші, які поступають в залізничні каси, вносились виключно в казначейства українських губерній, означених в третім універсалі Центральної Ради, ні в якому разі не допускаючи роблення внесків у казначейства неукраїнських частин республіки, а також не допускати переводів цих внесків казначействам за межі території України.

Представники антанту в Генеральній Секретаріаті.

„Русское Слово“ з дня 29. листопада повідомляє, що до Генерального Секретаріату військових справ завітали прибувші з Петрограду член англійської воєнної місії полковник Чарльз і представник французького гарнізону Перле.

Представники антанту говорили з секретаріатом про теперішнє положення.

Становище Польків до України й большевиків.

З Верну доносить польське пресоє бюро: Польський тимчасовий комітет підняв в імені мільона польських горожан рішучий і торжественний протест проти рішення Української Центр. Ради виластити все польське поміштво і заробити костельні маєтки, хоч не тільки Україна зробила це, а зробила це й центральна Росія з большевиками на чолі.

Зі Штокгольму доносить після „Русских Вздомостей“: Коло Мінська прийшло до кривавої сутички між польськими уланами і полками революційного військового комітету (большевиків. Ред.); по обох боках були побиті й ранені. Польський командант на російським південно-західнім фронті Каменцовський одержав приказ розв'язати польський легіон; польських офіцерів узянено. Легіон заявив готовність опустити Мінськ. На розпорядок Криленка розв'язано дня 12. грудня всі вербункові комітети для польського військового відділу. Після „Утра Росіи“ польський легіон в 12000 чолов. знаходить ся поблизу Белгороду (на границі України). Він одержав вказівку відділу польської демократичної конференції захищувати ся неутрально, та він порішив брати участь в подавленню Калединова й підпрати большевиків проти всяких наступів українських військ. (Франкф. Цайт. 20. грудня веч.)

Петроград просить хліба.

В Секретарстві продовольчих справ була делегація від петроградського революційного комітету, яка просила Генерального Секретаря відправляти харчові продукти до Петрограду та Москви, де панує голод. Генеральний Секретар відповів, що харчі туди запевне будуть відправлятися, коли з боку місцевих большевиків не буде жадних ворожих виступів та спроб заколоту в Києві. Також зауважено делегації, що для успішної відправки хліба на північ треба, щоби в Петрограду та Москві давали на Україну красний товар (мануфактури). Делегати обіцяли подати, щоби такий край відправляв ся в потрібній кількості на Україну. (Н. Р.)

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— Установчі Збори чи Конвент? Зі Штокгольму доносять, що російські Установчі Збори будуть відкриті ще перед кінцем того тижня (перед неділею). Праві партії получат ся мабуть разом, а ліві з екакутивою (виконавчою владою) Совету утворять конвент (сної збори). Можливе й розпущення Установчих Зборів без наради. Петроградський гарнізон і Совет роб. і салд. не хочуть передати влади Установчим Зборам. Положенне є дуже запутане. Далі узянено кілька представників кадетів як Родичев, Кутлер, Набоков. Сільське населенне робить собі ілюзії (обманюєт ся) що до Установчих Зборів, та міський пролетаріат розуміє, що положенне вимагає розламу між Советом робочих і Установчими Зборами (?). Відділ для виборів на Установчі Збори приносить нові числа про 365 послів. З цих 106 большевики, 192 соціал-революціонери, 2 меншевики, 18 українських соціал-революціонерів і соціал-демократів і 11 кадетів.

— Найвища Рада правительства большевиків утворила ся для полугоди політичних питань. До неї належать Ленін, Троцький, Меншинський, Подвійський і Дибенко. Таксамо утворено з п'яти членів найвищу Раду по національній економії, яку уповноважено для вироблення основ для введення соціалістичного господарського порядку в Росії. Революційний воєнний суд починає урядувати в половині грудня в палаті Николая Николаевича. В Петрограді проголошено воєнний стан.

З автономічних стремлінь належить зазначити становище Бесарабії і Криму. В Бесарабії наслідком безладді і терору, викликаного новим большевицьким переворотом, бесарабська людність проголосила автономію і займаєт ся скликаєнням бесарабських Установчих Зборів. Мусулмане на Криму порішили на своїм Конгресі утворити Національну Раду, яка має засідати в одній із палат, побудованих на Криму. В них проявляєт ся думка окремішности Криму.

— Торговельні зносини з заграцією звязує Росія наново. В першій мірі ходить о доставу кави, чаю, промислових виробів і господарських машин. Що до довгів Росії, то большевики стоять на тому, що позички на війну Росія сплатила кровю і здоровям народу. Інакше дивлять ся вони на позички для продуктивних цілей—тому вони стоять за признаннем тих позичок, між якими є німецька позичка на простроченні залізниць.

— Російські війська у Франції не прилучили ся до перемирного договору з відомих причин. Зерно цих військ становлять польські війська, зложені в 280.000 людей, під проводом ген. Дайбера, під верховладдою ген. Нашрона. Іх замінено в робітничі батальони. Російські відділи в Італії перебрано в італійські мундири. Вони були перше у Франції, а як з вибухом революції відмовили ся від фронту, одного дня засуджено майже тисячу салдатів на смерть через розстріл скорострілами. Та Французи побоювали ся виконувати цю кару смерті з огляду на союзників, тепер вислали кілька відділів на італійський фронт, де іх перебрано в італійські мундири. II.

Арешт Михайла Олександровича.

З Петрограду сповіщають з 24. листопада: Арештовано Михайла Олександровича й замкнено в Смольному інституті. („Н. Р.“)

Вісти зі світа.

СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ ДО ВІЙНИ.

До Роттердаму пише Морнінг-Пост з Нью-Йорку: В виділ Сенату для заграничних справ заявив Лянсінг, що союзне правительство не давало ніякій європейській державі признання на територіяльні здобутки ані в Європі, ані в колоніях. Значить: Америка не буде воювати за завойовничі цілі Англії чи союзників!

(Франк. Нахр. в 19. грудня рано.)

ТАЙНЕ ЗАСІДАННЯ СЕНАТУ В ІТАЛІЇ.

Зі швейцарської границі доносять: Офіційна соціалістична група послів парламенту звернула запитання про заграничну політику до міністра-президента і міністра заграничних справ, як подаєт ся до відома всі договори і тайні акти. Італійський народ і його представники хочуть знати, які точки рішання в заграничнім положенню. Відбуваєт ся четверте тайне засідання парламенту, таксамо тайно відбуваєт ся засідання Сенату.

(Франк. Нахр. в 19. грудня рано.)

ПОДІ В РУМУНІЇ І ОБЖАЛУВАННЯ КОРОЛЯ.

Зі Штокгольму доносить, що Яси находить ся в руках російських большевиків. Велике посольство цієї партії вдерло ся до палати короля Фердинанда і зажадало видати загальну амністію, а управу держави передати в руки народу, а то румунський марі в союзі в Росіянами—большевиками постановить сам свою незалежність.

З Відня доносять, що румунські ліберальні круги в Букарешті обжаловують нині короля і Братіану, що вони дурили свій край. З того огляду мають вони намір в найблищій часі приложити руку до зложення короля з престолу.

«Фр. Нахр.» і «Ген. Апц.» 18 гр. рано.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ДУХ В ІТАЛІЇ.

Італійський кореспондент „Н. Цюр. Нахрїхтен“ подає звідомлення: В Італії підносить голову дух революції. Погрози агентів антанту втратили всякий вплив. Говорить ся отворто про те, що перша репресалія (натиск) антанту викличе в Італії такий успіх, що всіх членів союзників заарештують як закладників. Італія стоїть перед катастрофою. Дух революції ширить ся з середущою Італії до Неаполі й Палермо. На селаз панує анархія; загальна революція стукає в двері. Виправді сильний тероризм може здержати вибух, подібний до російської революції, та не надовго. Прийде хвиля, що маса вибухне нестримною силою проти війни й теперішнього режиму.

[Франкф. Цайт. в 21. груд. рано.]

ПОДІ В ПОРТУГАЛІЇ.

З Роттердаму сповіщає „Морнінг-Пост“ із Лісабону: З боку антанту пробувано в Опорто викликати протиреволюцію, та проба не вдала ся. Нове правительство заарештувало підданих антанту, які хотіли викликати рух проти нового правительства. Це правительство, як звісно, противне дальшому веденню війни, вислало війська до Франції і хоче проголосити тайні договори. Посли антанту ждуть супроти того вказівок від своїх правительств.

[Франкф. Нахр. в 21. грудня рано.]

ПЕРЕМИРНИЙ ДОГОВІР І МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

Перемирний договір, заключений між осередніми державами й Росією, складається з дев'яти точок (пунктів), які означають речиниць перемирря до 14. січня 1917 р., захованне військової управи з обох сторін, граничні (демаркаційні) лінії протилежних військ, допущення зорганізованого руху обох партій, установу перемирних комісій, які мають поладати граничні лінії і дрібні питання. Деяка точка говорить: „Заключуючі договір сторони приступають негайно після підписання перемирря до мирових переговорів“.

Наслідком цього договору почала ся плаваба вітрильними кораблями на Чорнім морі в Царгороду.

В цілі мирових переговорів канцлер німецької держави гр. Гердінг був дая 19. січня в головній квартирі і прибув у ранці в четвер до Берліну. Державний секретар заграничних справ фон Білман прибув теж до Берліну. Конференція парламентарних фракцій в справі переговорів відбула ся в четвер і небовом вони явили ся у державного канцлера. Головний відділ для заграничних справ буде скликаний опісля; в п'ятницю відбуло ся обговорення мирових умов з боку парламентарних фракцій з державним канцлером в строгій тайні. Турецький міністер заграничних справ прибув до Берліну. Делегація німецької держави буде складати ся зі всіх відділів міністерства заграничних справ.

ДОКЛАД ДО ПЕРЕМИРНОГО ДОГОВОРУ.

Для доповнення й дальшого переведення згоди що до перемирря згодили ся заключуючі договір сторони як найскорше ваяти під розвагу управильнення вишні цивільних полонених і неспосібних до служби воєнних положених безосередньо через фронт. В першій лінії уагледнено питання відслання до дому задержаних жінок і дітей нижче 14. років, задержаних в часі війни. Заклучуючі договір сторони будуть піклувати ся негайно про найскорше поліпшення положення обосторонніх воєнних полонених. Це має бути одна з найзавітніших завдань причасних правительств.

Щоби підперти мирові переговори і як найскорше по змові загойти рани, завдані цивілізації війною, належить приміняти способи для відновлення культурних і господарських зв'язків між сторонами, що заклучують догонтр. До цієї цілі має послужити між иншим відновлення поштового і торговельного руху, посилка книжок, часописей і т. и. в просторі границь, зазначених перемиррем. Для управильнення цих подробиць відіеть ся мішана комісія з представників усіх учасників у найближчій часі в Петрограді.

Бересте-Литовське, 15. груд. 1917 р. Основно прийато, в застереженням остаточного сформулювання підписано (слідують) відієси.

Війна.

(Звідженення осередніх держав).

На східній фронті приготовляють ся до мирових переговорів в Бересте-Литовськ. Перемирря простягаєт ся на лінію від Балтійського до Чорного моря та на ці моря. Перемирні комісії, вложені в обох сторін, урядують в Риаї, Динабурзі, Бересте-Литовськ, Кашиневі, Колошарі, Фокшані й Одесі. Вони

визначають неутральну лінію між обома сторонами й до них проведено телеграфічні полунення з рідними землями.

На західній фронті, наслідком великої бурі зі снігом, діяльність артилерії проявляла ся дуже помірковано. У Фляндрії й коло Камбре був доволі сильний огонь. Патрулі привели з прогульки коло Пікон, на лівім березі Маасу, кількох Англіїців і Французів.

На Італійській фронті відбувала ся битва на схід від Брента, де Австрійці полонили поверх 1000 Італійців. Від 11. грудня число полонених Італійців вносіть 270 офіцерів, 7 штабових офіцерів і 8.150 салдатів.

На инших фронтах не було нічого замітного.

3 таборового життя.

— Т-во „Січ“ після кількамісячного буденного свого існування, протягом якого відбувались звичайні чергові збори та реферати, пережало останніми днями більш-менш бурхливі хвилі. За скінченням строку уповноважень Отаманної Старшини треба було вибрати нову, про що піднімалося питання на кількох попередніх зборах т-ва, і нарешті 19. грудня було скликано передвборче зібрання, на якому повстав ряд питань про ціль існування „Січі“, та про роль в ній Отаманної Старшини. Виявилось, що становище т-ва було досить не ясне.

Повставши з метою звичайних національно-громадських організацій виховувати своїх членів фізично й морально і плекати в них дух громадянського почуття і дисципліни, т-во в першу добу свого існування стояло на висоті своїх завдань, але де далі життя в ньому по різним обставинам почало замирати, гімнастичні вправи, по незалежним правда від т-ва обставинам, були занехаяні, і останні часи крім звичайних чергових зборів хоча й було кілька рефератів на національно-громадські теми, але само т-во уявляло з себе скорше дезорганізацію як організацію. Правда, склад т-ва після російської революції числом значно побільшав, але з морального боку становище його далеко погіршало: нема у членів товариської солідарности, громадянського почуття, і організаційної дисципліни також не було видно.

Пройшли ті часи, коли на т-во дивились в таборі, як на вразників, і коли в т-во йшли більш сміливі ідеалісти, які розуміли вагу його для української національної справи. З першими вістками про свободу в Росії почали до т-ва линути землячки цілими загонами, не розуміючи на що воно, а ставали членами т-ва, справами його не дуже цікавилися і приходили на зібрання не охотно, наколиж Отаманна Старшина вносила таким товаришам упімнення або догану, збори звичайно не затверджували таких постановлень і взагалі якое по своєму розуміли свободу.

На підставі традиції історичної Січі, яку більшість уявляє собі як очайдушних гуляк, що не признавали ніякого „начальства“, т-во вважало святим своїм обовязком ставати в опозицію до Отаманної Старшини, так що роль останньої звелас на читанне списка новопоступаючих. Та й сама Отаманна Старшина складала ся із цілого січового писаря, він же й заступник Отамана. А між тим вибарались же колись і сотники та й ще хтось.

Крім усього цього і з боку, так сказати-б, політичного становище т-ва було не відоме. За зміною політичного життя на Україні сама собою стає устарілою і первоначальна програма т-ва. Передба-

чаючи можливість скорого миру й повороту до дому, де, як не всім, то багатьом, доведеть ся вступити в боротьбу при нових обставинах життя, т-во на зборах прийшло до того, що необхідно тісніше згуртуватись і завести у себе краший лад на підставі організаційної дисципліни і більшого довірря до вибраного уряду, після чого постановлено було на слідуочий день приступити до виборів нової Отаманної Старшини, і збори були закриті.

На слідуочий день по відкритті зборів в першу чергу уступаюча Отаманна Старшина дала звіт своєї діяльности за час урядування, після чого й була уділена абсолюторія і приступлено було до вибору нової Отаманної Старшини. Розвинулась дискусія про те, як переводить вибори—чи явним голосуванням, чи тайним. Нарешті було постановлено вибрати явним голосуванням, після чого були вибрані: полковий Отаман, полковий писар і скарбник. За пізнім часом збори були закриті.

На третій день вибори продовжувались, при чім були вибрані: три курінні отамани і девять сотників; вибори суддів і ревізійної комісії відложено до четверга.

Дякуючи за вибори, нова Отаманна Старшина обіцяла поставити т-во на відповідну висоту.

— Дай то, Боже! Поживемо—побачимо.

С. Д-ів.

— Т-во „Прогрізна Громада.“ 21. грудня, о 3 год., відбуло ся засідання заряду. Засідання відкрив голова проф. Терлецький.

Після відчитання протоколу перейшли до звітів. Референти з бльоків дали звіти, з котрих видно, що люде дуже цікавлять ся рефератами, особливо про українську справу. Прийнято до Т-ва 6 нових членів. За браком часу деякі справи відложено до слідуочого засідання.

Тогож дня о 4. годні по обіді відбули ся загальні збори Т-ва зі слідуочим денним порядком: 1) Читання протоколу, 2) Звіт старого заряду і ревізійної комісії, 3) Вибір нового заряду і ревізійної комісії 4) Вільні внесення.—По прочитанню протоколу приступили до справоздання уступаючого заряду.

При звіті директор зазначив, що з 20. грудня „Політичні Курси“ перервалися і розпочаті були курсу для постійних мужів довіря, які будуть тривати 10 днів, а опісля будуть знову продовжувати ся політичні курси. В лазареті школа відкрилась знову.

Скарбник в своєму звіті зазначив, що на ялинку уням школи ім. вецлярського табору вже зібрано 284 м. 41 ф. Жертви ще надходять.

По вислуханню справоздання і по звіті ревіз. комісії уступаючому зарядові уділено абсолюторію. Далі приступили до виборів нового заряду. Вибрані: директором курсів т. Біличенко, і членами заряду т.т.: Терлецький, Турула, Прокопенко, Коцюбинський, Білять, Бортияк, Дончак і Решетняк; заступники заряду т.т.: Огрешко, Яценко, Гітцевич; ревізійна комісія т.т.: Волошин Дм., Дайнеко і Малюта.

Пр-ко.

ЖЕРТВИ.

На ялинку дітям українськ. школи ім. вецлярськ. табору.

Ком. Lampertheim . . .	4 м. 35 ф.
„ Waldkirmes . . .	6 м. 30 ф.
„ Oppenheim . . .	8 м. 23 ф.
„ Klein-Rechtenbach. 1 м. 35 ф.	
„ Münster . . .	2 м. 50 ф.
„ Breugesheim . . .	2 м. 16 ф.
„ Ueberau . . .	6 м. — ф.
„ Dolheim . . .	9 м. 35 ф.
„ Bürstadt . . .	9 м. — ф.

„ Schweinheim . . .	— м. 50 ф.
„ Kilirnstädten . . .	2 м. 05 ф.
„ Blödsheim . . .	5 м. 65 ф.
„ Gröbenheim . . .	2 м. 31 ф.
„ Holzmänn i K ^o Frankfurt a/M.	7 м. 50 ф.

З ком. (?) від т. т. Х. Оглобля—50 ф., Т. Батун—1 м., І. Примаків 20 ф., А. Ткаченко—50 ф., А. Аносів—90 ф., Ф. Костельник—1 м., А. Міщеряків—40 ф., П. Гоміаків—50 ф., Р. Шамонин—50 ф., Ф. Біленко 50 ф. Разом . . . 6 мар.

С. Сербисенко—50 ф., І. Бондаренко—1 м., А. Бочукін—50 ф., К. Фесенко—50 ф., С. Додонін—50 ф., Ф. Руденко—20 ф., М. Науменко—30 ф., О. Кошицький—50 ф., Г. Вужок 50 ф., С. Супрінців—50 ф. і Ф. Кірилюк—50 ф. Разом 5 м. 50 ф. Ком. Michelbacher Hütte, 2028—9 м.

Оразко . . . 1 м. 20 ф.

ОПОВІСТКИ.

Муз.-Драм. т-во ім. М. Лисенка Українців табору Вецляр, котре розпоряджає визначними силами співацькими і оркестральними, дало вже не раз доказ високости свого артистичного рівня через уладжування концертів не лише в таборі для полонених, але й у місті Вецлярі для німецької публіки.

Однак Виділ Товариства, бажаючи доповнити артистично-музикальну громаду членами-Українцями, просить товаришів вступати в члени товариства ім. Лисенка табору Вецляр.

Умови прийняття:

1. Українська народність;
2. Для музикантів—знання гри точно по нотах на якому-небудь муз. струменті;
3. Для співаків—добрий слух і голос (по можности відбутте практики у якому-небудь хорі).

Т-во ім. Лисенка табору Вецляр має намір далі уладжувати концерти не лиш у Німеччині, але й вертаючи додому з полону—по Україні!

Зголошення прохаємо присилати на адресу Генеральної Старшини табору Вецляр.

Инші таборові часописі прохаємо цю оповістку передрукувати і квіток коштів за це присилати на для уплати.

Виділ.

Генеральна Старшина ПРО-МУЖІВ ДОВІРЯ на командах постійно надсилає звіти з своєї діяльности. Також прохаємо й ті команди, де ще нема мужів довіря, повідомляти нас про засновання організацій та про їх життя.

Фотограф, що знає добре свою роботу й міг би провадити фотографічний курс, прохаємо аголосити ся до канцелярії Генеральної Старшини.

Театр.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

СЬОГОДНЯ, 23. грудня 1917.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

— ВУДЕ ВИСТАВЛЕНО: —

БЕЗТАЛАННА

Драма на 5 діях І. Тобілевича.

Початок рівно о 6. год. вечора.